

Trond og Kristin Lereng, Ryaveien 85, 2740 Roa - Mob. 99289936 tiurheimen@hotmail.com
www.tiurheimen.com

LEDERSKAP

av Trond Lereng

I hundemiljøer er begrepet lederskap omdiskutert, og dette er noe en del hundefolk nå velger å ikke bruke. Mange mener at begrepet er for diffust. Nå tror jeg faktisk at de fleste voksne mennesker har en noenlunde omforent forståelse av hva som menes med dette, men jeg kan gjerne forsøke å gi begrepet et tydeligere innhold.

Det er nødvendig å etablere seg som en *god* hundeeier - ikke gjennom frykt og harde metoder - men ved å behandle hunden med omtanke og respekt. Med godt lederskap mener jeg at hundeeier utøver en kombinasjon av styring, kontroll, godhet og omsorg for hunden.

Mange hundefolk har imidlertid benyttet begrepet som en enkel forklaring på ulike problemer. I den forbindelse er det viktig å merke seg at hvis man skal gi råd til hundeeiere så holder det ikke bare å si; "du må få bedre lederskap over hunden din." Man må selvfølgelig gi konkrete råd om hva man skal gjøre i forhold til det aktuelle problemet, og hvordan man skal etablere det fraværende lederskapet - altså; opprette styring og kontroll.

Utviklingen i samfunnet har imidlertid ført til at begrep som autoritet, konsekvens og bestemthet oppfattes som noe negativt. Men slik er det ikke i naturen.

Hunden er et flokkdyr som er avhengig av fastlagte regler og grenser. Instinktivt forventer den at lederen utviser både godhet og autoritet. Dette fører til at hunden blir trygg. Lederskap er altså noe positivt som sikrer dyrene overlevelse gjennom flokkens sammensetting av ulike individer. Det vil naturligvis være umulig å leve i et velfungerende flokkliv uten en form for ledelsesstruktur. Vi kan bare se på oss selv. I en hver sammenheng oppstår det ledere – formelt eller uformelt – når mennesker møtes i grupper av ulik størrelse.

I en artikkel med overskriften –*Trenger vi lederskap?* (Asbjørnsen m.fl.) diskuteres begrepet. Imidlertid blir artikkelen allerede i overskriften litt feil fordi spørsmålet er ikke om vi trenger lederskap eller ei. Lederskap er som sagt noe som eksisterer blant alle individer som lever i sosiale grupper – enten vi liker det eller ikke.

Men det synes å være en oppfatning blant motstanderne av begrepet at lederen er en "eneveldig, brutal hersker som bestemmer alt". Slik er det selvsagt ikke.
"I en ulveflokks normale, daglige liv er lederskap en meget viktig funksjon. Hver

Trond og Kristin Lereng, Ryaveien 85, 2740 Roa - Mob. 99289936 tiurheimen@hotmail.com
www.tiurheimen.com

enkelt ulv kan jo ikke bestemme selv når man skal hvile eller jakte, noen må ta initiativet om flokken skal fungere. ----- Med lederskap mener man bl.a. at noen kontrollerer, styrer og regulerer andres atferd, tar initiativ til aktiviteter.” (Fält, 2001).

Studier av ulv har vist at lederen ikke nødvendigvis tar alle initiativ og avgjørelser. Flokklivet er mer sammensatt og dynamisk enn som så. Lederen er et individ med erfaring som det lønner seg for de andre flokkmedlemmene å følge. Det er som regel denne som tar initiativene, men ikke alltid. Studier av ulv i vill tilstand har vist at underkastende individer også kan utføre lederoppgaver. Dette kan ses for eksempel under migrering. Men det viser seg at avgjørelser som blir tatt av lederparet likevel kan endre flokkens retning selv om disse altså ikke er i ledelsen. Dette tyder på at lederparet har en form for kontroll, og "delegerer" arbeidsoppgaver når flokken har nytte av dette. Man observerer også at det kan være flere "hjelpere" ellers i dagliglivet og spesialister på ulike former for jakt. Disse forskjellige ressursene utnyttes i flokklivet.

Et godt eksempel på dette samspillet og dynamikken er hvordan vi benytter hunden under jakt. På grunn av hundens overlegne sanser vil den i mange tilfeller ha en førende rolle under jakten. Men det er likevel vi som bestemmer når jakten starter, når vi tar pauser, retningsendringer, når vi avslutter, osv. I forbindelse med fuglejakt griper vi også styrende inn og regulerer hundens atferd ved bl.a. apport og ro i oppflukt. Dette er altså et finslipt samspill og samarbeid mellom jeger og hund som er en forutsetning for en vellykket jakt. Og i bunnen ligger det en grundig dressur hvor det skapes tillitt og binding mellom eier og hund.

Sledehundkjøring er et annet godt eksempel på hvordan dressur og samhandling har ført til styring og kontroll. Her har også lederhundene en førende rolle ved at de tar selvstendige, gode valg uten at hundekjøreren hele tiden må gi kommandoer. Dette går selvfølgelig ikke på bekostning verken av hundekjøreren eller jegerens lederposisjon.

Blant motstanderne av lederskapsbegrepet er det åpenbart mange som misforstår selve lederrollen, og dens innhold.

Hund er ikke ulv sier kritikerne til denne tankegangen. Nå er det bred enighet blant forskere om at ulven er hundens eneste stamfar. Noe som bevises gjennom DNA undersøkelser. Dette har avdekket at hunden og ulven deler minimum 99,8 % av sitt mitokondrielle DNA. Til sammenligning deler ulven og dens andre nærmeste slektning, prærieulven, ca. 96 % mtDNA. Det vil altså si at for eksempel en setter eller en labrador er nærmere slektninger av ulven enn det

Trond og Kristin Lereng, Ryaveien 85, 2740 Roa - Mob. 99289936 tiurheimen@hotmail.com
www.tiurheimen.com

prærieulven er. Sammelignende atferdstudier av ulv og hund har vist at ethvert basisatferdstrekk hos ulven, også finnes hos hunden. Videre er det gjort undersøkelser som viste at rasen Siberian Husky utførte alle de 15 av ulvens dominans- og underkastelsesatferdsmønstre.

Etolog Fålt skriver i boken Hundens språk og flokkliv: *"Det er lettere å forstå hundens ulike atferder om man studerer hvilken funksjon de har hos stamfaren, ulven. En atferdsform er som sagt vanskelig å påvirke genetisk og derfor har hunden atferdsmessig mye ulv i seg, selv om mange raser utseendemessig ikke er særlig ulvelike".* Videre skriver han: *"Hunden har nok mer "ulvehjerne" enn mange av oss vil tro---".* Dette understøttes også av etolog Wilson som skriver: *"Derfor kan vi fortsatt se ulven i dagens hunder ----".*

Nå er det imidlertid noen som setter et spørsmålstegn ved om hunden er et flokkdyr. Mennesker som hevder dette kan ikke ha opplevd, og levd sammen med mange hunder. De kan heller ikke være villige til å ta inn over seg nevnte forskningsresultater.

Hundekjørere som har både 20 og 30 hunder ser hvordan hundene plasserer seg rangmessig i forhold til hverandre. Man kan lett observere hundenes kroppspråk, og hvordan den underdanige underkaster seg den dominante. Og ellers hvordan ulike konflikter løses i flokken.

Veterinær og atferdskonsulent R. Nydahl skriver i artikkelen Genetikk og atferd: *"I likhet med ulven har også hunden selvsagt noen primære funksjoner – instinkter – bl.a. å danne en flokk med en leder og en viss struktur. Tamhundens flokk er oss mennesker".*

Husk at hunden har levd sammen med oss i tusenvis av år. Den har blitt domestisert, og på den måten har vi tatt hunden inn i vår flokk, og levd sammen med den gjennom en meget lang historie. Hunden responderer instinktivt på våre gester, vårt kroppspråk, vår mimikk, og de "etterspør" vår veiledning i denne kompliserte verden skapt av mennesker. Hunden er faktisk den eneste ikke - primale arten som gjør dette. Og det sier litt om hvordan vi og hunden lever i et tilrettelagt samspill - en flokk - i gjensidig utnyttelsen som har utviklet seg over meget lang tid.

Det er intet motsetningsforhold mellom lederskapstanken, og et positivt hundehold. Vår oppmerksomhet i form av ros, mimikk, kroppspråk, klapp og kos er meget god positiv forsterkning for hunden.

En hund er i utgangspunktet et egoistisk vesen som vil sørge for å legge forholdene best mulig til rette for seg selv. Men vi kan lære hunden at det lønner seg for den å gjøre som vi vil slik at vi blir fornøyde. Noe som igjen faller positivt

Trond og Kristin Lereng, Ryaveien 85, 2740 Roa - Mob. 99289936 tiurheimen@hotmail.com
www.tiurheimen.com

tilbake på hunden.

Hunder er ikke i stand til å ta fornuftige valg mellom rett og galt, bra og dårlig. Derfor må hundeeier sørge for å lære hunden dette ved å forsterke ønsket atferd, og korrigerer uønsket atferd. Selvsagt med størst vekt på belønning.

Hvis man studerer en hundeflokk vil man se disiplin og orden fra valpens første dag. En god tispemor gir valpen raskt og øyeblikkelig beskjed om at den *må* følge flokkens regler. Og i fravær av en hundeflokk og en tispemor må hundeeier sette disse reglene. Hvis ikke vi styrer og kontrollerer hunden kan den utvikle uønsket adferd. I et intervju i Hundesport i 6 – 7/ 08 hevder etolog Fält: *"Minst 80 % av det som måtte oppleves av problemer med hunden skyldes eieren."*

Det vil si at vi må være konsekvente, og sørge for at det som blir sagt, blir gjort. Fält hevder også: *"Man må være klar over at hunden har en medfødt tendens til å streve etter høyere rang. Derfor er det viktig at vi tar initiativ til kontakt, lek, dressurøvelser og setter grenser. Hunden vil også nå og da teste ut om grensene fremdeles gjelder. Derfor er det viktig å alltid være konsekvente"* (Fält 2001).

En nyere undersøkelse konkluderer også med at eiere som har bestemt og streng grensesetting og er konsekvente har hunder med bedre lydighet og færre problemer (Bakken m.fl.).

Sørg for å gi hunden nok fysisk og mental aktivitet – befest lederrollen gjennom å ta initiativ til turer, lek, læring og arbeidsoppgaver – utvis godhet og omsorg.

Dette vil føre til et problemfritt hundehold.

Tilbring mye tid sammen med hunden i hundens rette element; naturen.

Kildehenvisninger: Hundens språk og flokkliv, 2001, zoolog og etolog Lärs Fält, I ulvermors stedet, 1987 / Hundeskolen – en lydlig hund er en lykkelig hund, 2002 etolog Erik Wilson og biologiprofessor Johan B. Steen, Artikkel – Trenger vi lederskap, Asbjørnsen m.fl. Atferdsundersøkelse, professor Bakken m.fl., Artikkel Genetikk og atferd, veterinær og atferdskonsulent R. Nydahl. Artikkel Hundesport nr.6-7/08 – intervju Lars Fält, Artikkel om belønning, atferdskonsulent Gry Løberg, 2009. Ass. professor Savolainen m. fl., Kungliga Tekniska högskolan, Stockholm, David L. Mech, J.P. Scott Behaviour of Dogs and Wolves, Raymond Coppinger - The Domestic Dog, Goodwin m.fl. - "Paedomorphosis Affects Agonistic Visual Signals of Domestic Dogs, biolog Hanne H. Jørgensen - Hund eller ulv?